

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen och till lagar som har samband med den (RP 23/2021 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Elise Luovula, finansministeriet
- lagstiftningsråd Veli-Pekka Hautamäki, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Jouko Huhtamäki, inrikesministeriet
- byråchef Pekka Vasara, Finansinspektionen
- informationsanalytiker Ida-Ellen Tarvainen, centralkriminalpolisen
- polisöverinspektör Markku Ryymin, Polisstyrelsen
- tullöverinspektör Heli Lampela, Tullen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en lag om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen. Dessutom föreslås det ändringar i strafflagens bestämmelser om brott som har samband med införsel och utförsel och i lagen om centralen för utredning av penningtvätt. Genom den nya lagen kompletteras och preciseras Europaparlamentets och rådets förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen. Enligt förordningen ska en behörig myndighet i fråga om kontanta medel på minst 10 000 euro lämnas en anmälan som innehåller de uppgifter som anges i förordningen. I propositionen föreslås det att lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns samtidigt ska upphävas.

Den föreslagna nya lagen kompletterar och preciserar EU-förordningen och utgör inte ett självständigt och täckande regelverk, utan tillämpas parallellt med förordningen. De nationella bestämmelserna kompletterar förordningen bland annat med bestämmelser om de nationella myn-

Betänkande FvUB 6/2021 rd

digheternas befogenheter, om rätt att lämna ut uppgifter och om påföljder för underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten.

I strafflagens paragraf om brott som har samband med införsel och utförsel och i lagen om centralen för utredning av penningtvätt görs tekniska ändringar som orsakas av den nya regleringen.

Lagarna avses träda i kraft den 3 juni 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen och att den gällande lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns (653/2007) upphävs. Bakgrunden till propositionen är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005. Förordningen antogs den 23 oktober 2018. Syftet är att förhindra och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism. Förordningen ska tillämpas från och med den 3 juni 2021.

Förordningen är direkt tillämplig rätt. I den föreslagna lagen finns bestämmelser som behövs för att komplettera den, bland annat om de nationella myndigheternas befogenheter när det gäller att övervaka tillämpningen av förordningen genom att utföra kontroller samt om påföljder för försummelse av anmälnings- eller redovisningsskyldigheten. Enligt förslaget ska Tullen vara behörig myndighet enligt artikel 2 i förordningen. När polisen och Gränsbevakningsväsendet sköter tulluppgifter är även de behöriga myndigheter. De behöriga myndigheterna är desamma som enligt gällande lag.

När det gäller den bakomliggande EU-regleringen kan det noteras att begreppet kontanta medel har breddats genom att den nya förordningen inkluderar begreppet mycket likvida varor vid sidan av kontanter och innehavarinstrument. Enligt förordningen ska bärare som medför kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro anmäla dessa kontanta medel skriftligen eller elektroniskt och göra dem tillgängliga för myndighetskontroll. I en bilaga till förordningen finns en detaljerad redogörelse för vad definitionerna exakt täcker. Kommissionen ges rätt att genom delegerade förordningar ändra listorna över vad begreppet kontanta medel omfattar, om det påträffas nya sätt att transportera kontanta medel.

Den nya förordningen gäller också till exempel kontanta medel som förs in eller ut i kurirleveranser eller i last i containrar. När den behöriga myndigheten har påträffat sådana kontanta medel får den kräva att avsändaren eller mottagaren, eller dennes företrädare, lämnar en redovisning av de uppgifter som närmare anges i förordningen för överföringar av kontanta medel till ett belopp av minst 10 000 euro i oledsagat bagage. På det sätt som förutsätts i förordningen föreslås lagen föreskriva befogenheter att kontrollera alla försändelser, behållare eller transportmedel där det kan finnas oledsagade kontanta medel för att upptäcka sådana medel.

Befogenheterna i syfte att hitta ledsagade kontanta medel motsvarar befogenheterna enligt den gällande lagen.

Betänkande FvUB 6/2021 rd

Enligt den nya förordningen får kontanta medel tillfälligt kvarhållas enligt villkoren i nationell rätt, om skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel eller skyldigheten att redovisa oledsagade medel inte har fullgjorts eller när det finns tecken på att de kontanta medlen, oberoende av beloppet, har anknytning till brottslig verksamhet. Med brottslig verksamhet avses brottsliga handlingar enligt direktivet om penningtvätt (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism). Enligt 7 § i lagförslaget är tillfälligt kvarhållande tillåtet för att utreda om det finns anledning att vidta åtgärder beträffande de kontanta medlen, på samma sätt som föreskrivs i den gällande lagen. Det föreslås att de behöriga myndigheterna ska ha rätt att tillfälligt kvarhålla kontanta medel i 30 dagar. Bestämmelser om villkoren för att förlänga ett tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar finns i artikel 7 i förordningen. Lagförslagets 8 § föreskriver att till den från vilken kontanta medel tillfälligt kvarhålls ska det ges ett överklagbart administrativt beslut om kvarhållande och fortsatt kvarhållande. Den behöriga myndigheten ska föra bok över kvarhållna kontanta medel.

I lagens 11 § föreslås att det föreskrivs om utlämnande av information om uppgifter i anmälningar om kontanta medel för förebyggande, avslöjande och utredning av sådan brottslig verksamhet som avses i direktivet om penningtvätt. Rätten att lämna ut personuppgifter som samlats in med stöd av förordningen är således mer omfattande än vad som föreskrivs i artiklarna 9—11 i förordningen. Användningsändamålet begränsas på det föreslagna sättet eftersom behandlingen av personuppgifter enligt artikel 13.2 i förordningen endast får ske i syfte att förebygga och bekämpa sådan brottslig verksamhet som avses i direktivet om penningtvätt. Enligt skäl 33 i ingressen till förordningen bör medlemsstaterna endast behandla personuppgifter på ett sätt som är förenligt med syftet med förordningen. I skäl 7 i ingressen konstateras det för sin del om syftet med förordningen att förordningen bör beakta och fastställa ett regelverk som utöver förhindrande av penningtvätt, och särskilt för brott såsom skattebrott enligt definitionen i nationell rätt och finansiering av terrorism, även underlättar förebyggande, förhindrande, upptäckt och utredning av de brottsliga handlingar som definieras i direktiv (EU) 2015/849. I paragrafen ska det därför föreskrivas att uppgifter om anmälningar som gäller kontanta medel får lämnas ut till nationella myndigheter för att förebygga, avslöja och utreda sådana brottsliga handlingar som avses i direktivet om penningtvätt. Preciseringsen är viktig för att uppgifterna ska kunna användas vid förundersökningen. Bestämmelsen föreslås bli noggrant avgränsad på så sätt att uppgifter får lämnas ut endast för att förebygga, avslöja och utreda terroristbrott, narkotikabrott, tagande eller givande av muta, tagande eller givande av muta i näringsverksamhet eller något annat brott som avses i 34 a kap. i strafflagen för vilket det strängaste straffet är fängelse i över ett år, eller brott som har begåtts eller begås som ett led i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet.

Det föreslås också bestämmelser om att det ska föreskrivas om påföljder när en person som bär med sig kontanta medel uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar anmälningsskyldigheten eller lämnar en ofullständig eller oriktig anmälan, och om påföljder när man försummar redovisningsskyldigheten för oledsagade kontanta medel. För brott mot skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel föreslås som påföljd ett straff för förseelse mot anmälningsskyldigheten i fråga om kontanta medel. Eftersom försummelse av redovisningsskyldigheten som gäller oledsagade medel innebär att en myndighets beslut inte iakttas och påföljden också bör kunna påföras en juridisk person, föreslås som administrativ påföljd en felavgift på 50—15 000 euro.

Betänkande FvUB 6/2021 rd

Dessutom föreslås tekniska ändringar (lagförslag 2 och 3) i strafflagens 46 kap. 7 § (425/2009) om tullredovisningsbrott och i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017).

Förvaltningsutskottet anser att den nya regleringen är viktig. Kontanta medel har också enligt de senaste nationella riskbedömningarna en central betydelse när det gäller penningtvätt och överföring av vinning av brott. Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–3 i proposition RP 23/2021 rd utan ändringar.

Helsingfors 12.5.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Matti Semi vänst
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.